

Mening, og derfor er det, at jeg har tilladt mig at foreslaa en anden Dagsorden, som gaar ud paa, at da Thinget ikke er bekjendt med det nærmere Sammenhæng i de foreliggende Tilfælde, gaar det over til den næste Sag paa Dagsordenen. Lige overfor det ærede Medlem for Københavns Amts 5te Valgfreds (Holstein-Ledreborg), som jo altid optræder her som en overordentlig varm og ivrig Forsætter af Grundloven mod disse tænkte Modstandere af den, som han bestandig ser for sig, og som virkelig ogsaa synes at være en varm Kjærlighed for flere af Grundlovens Paragrafer — med § 93 tror jeg efter de Erfaringer, jeg gjorde ved at sidde med ham i Lehnsholdet, ikke det er Tilfældet, hvorimod det synes, at han har gjort de øvrige Paragrafer til sine Favoriter — lige overfor ham vil jeg sige, at jeg tror, at han, hvis han nærmere havde gransket det Spørgsmaal om Fortaaelsen af Grundlovens § 76, saa vilde være kommen til en ganske anden Anskuelse, end han er. Grundlovens § 76 er ikke alene saaledes at forstaa, at den giver Borgerne Ret til at forene sig i Samsund for at dyrke Gud, altsaa i religiøse Samsund af hvilken som helst Art, saaledes at Staten ikke kan forhindre saadanne Samsund, men alene er henvist til, naar der foretages eller læres Noget, som strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden, da at træde ind og drage Bedkommende til Ansvar. Det er ganske vist en Mening, som man har set fremfat, men som vistnok ingenlunde lader sig forene hverken med den funde Fornuft eller med Bestemmelsens Indhold. Det hedder udtrykkelig i Paragrafen, at Borgerne have Ret til at forene sig i Samsund for at dyrke Gud osv., dog at Intet læres eller foretages osv. Dette „dog“ medfører en Begrænsning af Retten, en Betingelse af den; og naar denne Betingelse ikke opfyldes, ikke er tilfælde, saa er Retten heller ikke tilfælde, saa maa der fra Statens Side kunne strides ind. Vansteligheden ligger jo kun deri, at vi savne en Lovgivning, der ordner, hvorledes det Nærmere skal gaa for sig med denne Statens Kontrol, og i den Henseende kan det ikke hjælpe, at det ærede Medlem for 15ted Amds 4de Valgfreds henviser til, at man tidligere ikke har troet at kunne gjøre Noget imod Mormonismen. Thi i den nuværende Lovgivning vil der i Reglen ikke være Noget, hvorved man med Sikkerhed kan faae fat paa denne Lære; men tilmed er der jo ikke alene Tale om Mormonismen, men der kan jo tænkes at opstaa Hundreder og Hundreder af Samsund, som i langt højere Grad ere krænkende for Sædeligheden og den offentlige Orden. Jeg paaftaar altsaa, at § 76 ingenlunde er saaledes at forstaa, som det ærede Medlem har fremfat. Et andet Spørgsmaal er det naturligtvis, og det er netop det, der staar uløst, ad hvilken Vej skal Staten indskride og indgribe i de Samsund, der ikke opfylde Be-

tingelserne i Grundlovens § 76. Skal det ske ad Dvirghedsveien, saaledes at det overlades til Bedkommende at faae Spørgsmaalet afgjort ved Domstolene, eller skal det ske ad Domsveien? Det er Noget, der staar hen; men det ærede Medlems Fortolkning kan aldrig staa sin Brøve. Hvad nu Grundlovens § 88 angaar, da skal jeg ikke nærmere indlade mig paa denne Paragraf efter Alt, hvad der her er udtalt om den. Jeg skal kun gjentage, at Grundlovens § 88 overhovedet ikke kan anses fuldstændig anvendelig paa de religiøse Samsund og Forsamlinger, med Hensyn til hvilke Bestemmelserne i det Hele maa findes i de foregaaende Paragrafer. Andet har jeg ikke Anledning til at sige ligeoverfor det ærede Medlem for Københavns Amts 5te Valgfreds. Jeg kan, som sagt, ikke stemme for den Dagsorden, der er foreslaaet af de ærede Forespørgere, da den hviler paa Forudsætninger, som ikke ere mig bekjendte. Jeg kan godt forstaa, at de ærede Herrer, naar de anse sig for at være fuldkommen tilstrækkelig bekjendte med disse Tilfældes faktiske og retlige Stilling og altsaa have deres Dom færdig, kan stemme for den; men jeg har ikke kunnet naae saa vidt; jeg siger, ligesom det ærede Medlem for Svendborg Amds 3die Valgfreds for sagde: Det gaar mig for høit.

Octavius Hansen: Det kan jo ikke være tvivlsomt, at de to Tilfælde fra Raskov og Storeheddinge have vakt særdeles stor Opsigt, og at det maa interessere Enhver, der lægger Bøgt paa de Rettigheder, som særlig ere tilfikkede Borgerne ved Grundlovens sidste Afsnit, at faae Oplysning om, hvorledes det i Virkeligheden forholder sig med disse Tilfælde. Det var i det Mindste for mig meget paaafaldende, at saadanne Forbud kunde udgaa imod Forsamlinger under Lag. Jeg tror heller ikke, det har kunnet være tvivlsomt for Nogen, som er blevet bekjendt med den Forespørgsel, der nu er for, hvad der derved sigtedes til; i det Mindste har jeg aldrig paa nogen Maade tvivlet om, at Hensigten dermed var at søge Oplysning om disse Forhold fra Storeheddinge og Raskov. Naar ikke desto mindre den høitærede Justitsminister har troet, han var berettiget til at være uvidende om, hvad for øvrigt hele Verden veed, beklager jeg dette i høi Grad, fordi jeg for mit Bedkommende nødig vil afstemme om en Sag, uden at der foreligger saadanne Oplysninger, som man ikke vel kan faae fra andre Steder end fra Ministeren. Smidlertid har den høitærede Minister ikke villet give disse Oplysninger, og hvis man altsaa her skulde vedtage en Beslutning uden at være tilstrækkelig oplyst, tillader jeg mig at mene, at Stylden i saa Henseende for en Del ligger hos den høitærede Minister. Naar han erklærede, at det forekom ham underligt, at man i en Sag som denne stillede en Forespørgsel til ham her i Folkethinget, uden i Forveien at have henvendt sig til ham —